

תל' ובו סעיף אחד:

[illegible]

תלא זמן בדיקת החמץ, ובו ב' סעיפים:

א משה ריש פסחים
ב רוב העדים בשם
התוספות

(א) *בתחלת ליל י"ד בניסן [*] (ב) בודקין את הקמץ (ג) לאור הנר בחורין ובסדקין, בכל המקומות
(ד) שדרך להכניס שם חמץ: ב ביהמה כל אדם (ה) שלא יתחיל בשום מלאכה (ו) *ולא

שערי תשובה

אף במקום שקביעות חשי דפסחא בפרטות ואין סוללים אותם בכלל עדותא תל פשנה
 לפי שותותים מה מן ליהא צנים שגגו להם לקבל עדותה. ואם בנז לצרן
 חתומים וזוהריה, לא לשנות לקברם אחרים אלא לעצמם לשאר צרכי הפסח, ע"ש.
 והובח בסוף ספרו ד' תלמידי דברכות כ"ט פ"ק חבא שגגו לא תרבידה אלא ח"ט
 בי"ח חשוב נאצני העיר, ואם רק חבא תרבידה ליב"ח אפשר קום יב"ח הוא נאצני
 העיר, ע"ש שכתב כן במש קצת פתורים, ועין פתורים סימן קסג:
 [טז] ה"ס. ע"ש. ונזן דגדול תרבידה מ"ש על דבר המנא"ל שגגו דרש"ל ט"ל
 דהו"י בשב"ש אלא דהו"י דבר שיש לו זממין ומהנז נאצל אחר, ע"ש. ועין
 בפרטות ביתאפרים חלק ט"ז סיכ"ד בדיוני תרבידה מ"ש לישב קשית המנא"ל ע"ש
 זכריהו המוספות בתורה מ"ש:

[*] בודקין את החמץ. וכתב בשו"ת בית יהודה, שאונן פטור ממצות

(6) בתחלתו. פי סמוך לבניית העלילה, ר"י ור"ן וזמ"א. ונח"י פסק דטברדיקה צריך להיות בעילה ממש אחר צאת הנזקקים ולא בין-השמות. ונהאב"ד דק' מלשון 'אור' דר"ל שישנו צדן קצת יום, דמשום לשנא מעליא לא היל לתנא משים אור לחשן, ור"פ ס"ל דביה"ש דוקא, ומזה דק' בכ"י כשלא קנא ק"ש קדם בדיקה ובאים שני חייבים כא' יקרא תחלה כי תדיר הוא, ע"ש: (3) שלא יתחיל. וחצי שעה קדם הזמן אסור, דלמא אמי לאמשובי. ומי שלא בדר בעילה, אסור ביום עד שיבדק: (1) ולא יאכל. וטעמיה בעלמא שרי, והינו פרות או כביצה פת כמיש סס' רל"ב, ע"ש:

באור הלכה

שֵׁשׁ לוֹ מִזֶּזֶן י"ד סְעוּדוֹת, אִם שְׁלֹאִישׁ בָּהּ אֵין נוֹתֵנִן מִקְפָּה, כַּמְבֹאֵר בַּיּוֹרָה דְּעָה בַּהֲלֻכוֹת צִדְקָה [מקור-חיים]:

* בְּמִנְחָה הַהֲגָדָה. וּבִשְׁם הַגָּר"א פָּתְבוּ שְׁלֹא הָיָה נוֹהֵג בְּזֶה, מִשּׁוּם דְּאֵיתָא בַּהֲגָדָה יָכוֹל מִבְּעוֹד יוֹם' וכו' (7):

* ולא יאכל. עין משנה ברורה דפרות מחר אפלו הרבה, והוא נובע מדברי המגן-אברהם שדמה להא דסימן רלב. ולקאורה משמע דאפלו כשהגיע זמן הבדיקה דהינו צאת המוכבים גם-כן מחר לאכל פרות אפלו

קהות על ששוחטין את אלהיהם), ולא היו רשאים לומר להם דבר; ומפני שאז היה עשירי בחודש בשבט³, על-כן קבעו לקרות שבת שלפני הפסח⁴ לעולם שבת-הגדולה⁵; (ב) במנחה התגדה. לפי שהיתה בו התחלת הגאולה והנסים, ואפלו אם חל שבת-הגדול בערב-פסח ואז דורשין בשבת הקודם⁶ [אחרונים]:

א (א) בתחלת לילי וכו'. פרוש, (ב) תפך אחר יציאת הכוכבים⁵⁶, שיש צורך קצת מאוד היס, ראוי להתחיל לבדק כדי שלא יתגשש או שלא ישכח⁵⁷; (ב) בודקין וכו'. וגם צריך לבטל אז את החמץ, ובדלקמן בסימן תלד סעיף ב⁵⁸. (ג) ומן התורה באחד מהן סגי, דכשםבטלו בלבד ומפקירו, שוב אינו שלו ואינו עובר עליו, וכלשון קשבדקו ומחפש אחריו ומבערו מן העולם, אלא שחז"ל החמירו דלא סגי באחד מהם אלא בשניהם דוקא, לפי שחששו: אחר שהבטול תלוי במחשבתו של בני אדם ובדעותיהן, אולי ירע בעיני האדם שיש לו חמץ בעד כמה אלפים להפקיר, ואף ששכיו יאמר שיהיה בטל והפקר וחשיב כעצמו, מכל מקום לבו לא יכן יחשב ולא יבטלנו בלב שלם, ובהי הוא עובר בכל נדאה, שהרי לא הוציא מביטו; ועוד, ששם מתוך שריליו בו כל השנה, אם יהיה בביתו ורשותו גורנין שישפח ויבוא לאכל⁵⁹, ולכן תקנו חז"ל שצריך על-פי שםבטל לא סגי, אלא צריך לבדק לבצרו מן העולם, ומכל מקום צריך לבטל גם-כן, שמה לא יבדק יפה וימצא חמץ בפסח וינעב עליו: (ג) לאור הפה. מפני (ג) שצריך לבדק בחורין ובסדקין⁶⁰ ואור היום לא יועיל לזה, וכיון שצריך שיהיה לאור הפה קבעה בלילה, מפני שאור אורו מבהיק יותר מביום ואפילו במקום האפל; וגם היא שעה שבני אדם מצויים בבתיהם: (ד) שדרך להכניס וכו'. לאו דוקא, אף שאין צורך להכניס שם חמץ, (ה) רק במקום ששפתמשים שם להפקרם בחמץ, חישין שמה הכניס שם חמץ ולא אדעתה, וכמבאר לקמן סימן תלג: (ו) שלא יתחיל בשום מלאכה וכו'. ואפלו חצי שעה שקדם הזמן אסור דלקא אחי לאמצה, והוא הדין דאסור לבטל למרחק, ובכל הדברים הנזכרים לעיל בסימן רלבי. ומי ששכח לבדק בלילה, אסור ביום בכל הדברים עד שיבידק [אחרונים: (ו) ולא יאכל⁶¹]. וטעמה בעלמא שרי⁶², והינו פת כביצה ולא יותר או פרות אפלו הרבה, וכמו שכתבנו בסוף

שער הציון

(א) אליה רבה וחקיעקב ודרדו-החיים וש"א: (ב) פוסקים: (ג) גמרא ופוסקים: (ד) חקיעקב:

מילואים

הלכות פסח סימן תל תלא

המשך מעמוד קודם

לאור פסח חשמלי ולשונות מהאופן בו תיקנו חז"ל, אך אם אינו יכול לבדוק לאור הנר יבדוק לאור פנס, וכן דעת הגר"ש וואזנר (קובץ מבית לוי עניני חודש ניסן עמוד ל הערה ז) שאם אינו יכול לבדוק בנר וכגון במקום שחושש לדליקה, יכול לבדוק בפנס. מאידך, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני פסח פ"ב ס"ק ד) שאין לבדוק לאור פנס, אכן, גם לדעתו יכול הוא להיעזר באור פנס מלבד הנר, וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"ג פ"ז תשובה ח), וכתב שאם אין לו נר יבדוק לאור הפנס ולא יברך.

ולענין כיבוי אור החשמל בחדר שבו, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"א סי' קלו) שעדיף להשאירו דלוק אם מסייע הוא לבדיקה, וכן דעת הגר"מ פיינשטיין (ספר הלכות פסח שם הע' פד), הגר"ש אלישיב (שבות יצחק שם) והגר"נ קרליץ (חוט שני שם), וכן נהגו החזו"א (שבות יצחק שם בשם הגר"ח קניבסקי) והגר"י קניבסקי (ארחות רבנו ח"ב עמ' ב). [נראה הליכות שלמה פסח פ"ה דבר הלכה אות יט וארחות הלכה הע' 57].

ובדיקת ספרים מפוזרים שבהם [נראה מה שכתבנו לקמן (סי' תלג ס"ק יג)] שדעת החזו"א שיש לבדוק אחר פירושים, נהג החזו"א לבדוק ללא נר, אלא לאור היום או לאור החשמל (שבות יצחק שם).

[משנ"ב ס"ק ו]

ללא יאכלו, וטעמיה בעלמא שרי.

(7) ואם מינה שלח לבדוק, כתב לקמן (סי' תע ס"ק ו) שרשאי לאכול. (8) ולענין היתר טעימה קודם עשיית שאר מצוות, ראה מה שכתבנו לקמן (סי' תרב ס"ק ו).

(5) גם לפי טעם זה, כתב החזו"א (א"ח סי' קכד דף ב, א) שלאחר הביטול צריך לבער דוקא, ואין די בהעמדת מחיצה בפני החמץ, שכן יש לחוש שמא יסלק את המחיצה ויאכל את החמץ. אולם לענין חמץ של נכרי שהופקד אצל ישראל, כתב השו"ע לקמן (סי' תמ ס"ב) שאם עשה מחיצה בפני החמץ לא חששו שמא יאכלנו. וביאר החזו"א (שם) שהחשש שיאכל אדם חמץ שהיה שייך לו, גדול מהחשש שיאכל חמץ של נכרי שהופקד ברשותו, ולפיכך חמץ שהיה שלו צריך דוקא לבערו. אכן, אם מכר את חמצו לנכרי, כתב החזו"א (שם) שדי במחיצה שעושה בפני החמץ.

ואפילו מי שלא יהיה בביתו בימי הפסח, כתב השו"ע לקמן (סי' תלו ס"א, וראה משנ"ב שם ס"ק ג) שאין די שיבטל את החמץ, אלא צריך לבדוק קודם שיצא מן הבית. וביאר החזו"א (שם), שדין זה נכון גם לפי הטעם שתקנת הבדיקה היא משום החשש שמא יבוא לאוכלו, שאף בזה חששו שמא יחזור לביתו בפסח ויאכלנו.

[משנ"ב ס"ק ג]

מפני שצריך לבדוק בחורין ובספקין.

(6) ולענין בדיקת חמץ לאור פנס חשמלי, דעת הגר"ש אלישיב (שבות יצחק פסח פ"ד אות ג) שמותר לבדוק לאורו אם הוא דק ומאיר בחורים ובסדקים ואינו מסנוור, וכן דעת הגר"א קוטלר והגר"מ פיינשטיין (ספר הלכות פסח [באנגלית], להגר"ש איידער] פ"ז הע' פא, ובשם הגר"מ פיינשטיין כתב שם שעדיף מנר). והגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה פסח פ"ה ס"א), כתב, שלכתחילה אין ראוי לבדוק

הלכות פסח סימן תלב תלג

המשך מעמוד ד

לבדוק היטב, וכפי שכתב החק יעקב המובא בהערה הבאה.

[משנ"ב ס"ק יג]

יצאן שם ששנתן טעמים להמנהג.

(18) שם (סי' יג) כתב בשם המהרי"ו וי"ל (סי' קפג), שאם יבדוק ולא ימצא יש לחוש שישכח לבטל את החמץ בשעת הביעור, ולפיכך מניחים פתיתי חמץ כדי שימצאם ובשעה שיבערם יזכור לבטל. טעם אחר כתב שם החק יעקב, שאם יבדוק ולא ימצא דבר, לאחר זמן מה יתרשל בבדיקה, ולפיכך מניחים לו פתיתים שעל ידי שימצאם יתן אל ליבו לבדוק היטב אולי ימצא עוד.

[שעה"צ ס"ק יב]

יש למנהג זה סוד מדיקא.

(19) ובזמננו שנהגים לנקות את הבית היטב, דעת הגר"ש אלישיב (הערות פסחים ח, ב [עמ' נט], ושבות יצחק פסח פ"ז) שמעיקר הדין צריך להניח פתיתים, ואם לא הניחום אין לברך על הבדיקה, שהרי קודם הבדיקה כבר מיששו וכיבדו במטאטא ובשטיפה את כל המקומות הגלויים [ולדעתו במקומות שהחמץ מתבער על ידי פעולת אלו, אין צריך לבדוק בנר דוקא, ראה מה שכתבנו לקמן (סי' תלג ס"ק א)], וחורים וסדקים שבהם יש לבדוק לאור הנר, הרי אינם מצויים בבתינו.

מאידך, דעת הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה פסח פ"ה ס"ב) שחובה לברך גם אם לא הניחום, שכן בימינו ששוטפים ומנקים את הבית היטב, אין חובת הבדיקה משום מציאת החמץ והוצאתו מן הבית, שהרי את זה כבר עשו כשניקו היטב בימים שקודם הפסח, אלא ענינה של הבדיקה הוא לבחון אם אכן ניקו היטב וכן אם לא הכניסו חמץ לאחר הניקיון, והבדוק בדיקה זו קיים את המצוה גם אם בסופו של דבר אין חמץ. וראה מה שכתבנו לקמן (סי' תלג שם).

הבית, אבל כשממנה כמה שליחים, אין ברכת השליח האחר פוטרת את בדיקת חבירו.

[משנ"ב ס"ק יב]

לנהגים להניח.

(16) והחזו"א לא נהג מנהג זה (ארחות רבנו ח"ב עמ' ב).

(17) ולענין מי ראוי שיהיה את הפתיתים, אם הבדק עצמו או אדם אחר שאינו בודק, כתב העמק הלכה (א"ח סי' קכח) שאדם אחר שאינו בודק יניח אותם ולא ידע הבדוק היכן הניחום, שכן אם ידע הרי אינו בודק אחריהם. גם מדברי החק יעקב (סי' יג) נראה שבני הבית מניחים את הפתיתים. דעת הגר"ש אלישיב (שבות יצחק פסח סוף פ"ה) שמצד הדין יכול הבדוק להניחם, שכן הברכה שמברכים היא על הביעור, ואף אם יודע הוא היכן הם מונחים, הרי מלקטם ומוציאם מביתו, אך דוסיף שהמנהג הוא שאחרים מניחים את הפתיתים.

ומי שאינו בודק כראוי, אלא רק מקבץ את הפתיתים האלו, כתב הקצו"ש (סי' קיא ס"ח) שלא קיים מצות בדיקה חמץ, וברכתו היא ברכה לבטלה.

ההבדק קודם אור ליד, כגון שיוצא מביתו קודם הפסח, כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ח סי' לה) שאין לו להניח פתיתים, שכן טעם הנחת הפתיתים הוא משום חשש ברכה לבטלה, והבדק קודם י"ד בלאו הכי אינו מברך, כפי שכתב הרמ"א לקמן (סי' תלו ס"א). [נראה שר"ת מנחת יצחק שם שכתב, שאף הטעם שכתב מהרי"ו ח"ל להנחת פתיתים - ראה הערה הבאה - לא שייך באופן זה]. מאידך, הגר"ש אלישיב כתב (קובץ תשובות ח"ג סי' עג), שלפי מה שמוכח בשם הארי"י שיש סוד גדול בהנחת הפתיתים, אפשר שיש להניח פתיתים גם כשבודק קודם י"ד, ועוד, כששמניחים פתיתים יתן הבדוק אל ליבו

הלכות פסח סימן תלא תלב

ג. מיקרא דאפי' שם
ד. ר' רבנן יונה שם
מלשנא דאפי'

יאכל עד שיבדק, ויגפלו אם יש לו עת קבוע ללמוד (ז) לא ילמוד (ח) עד שיבדק. (ט) ויגפלו התחיל ללמוד (י) מבטור יום אין צריך להפסיק (יא) שצריך להפסיק, (יב) וכן נראה לי עקר:

תלב דין ברבית בדיקת חמץ, ובו ב' סעיפים:

א. מסקנת דמקרא
פסחים ד'

א. אקנים שיתחיל לבדק (ב) יברך א' אשר קדשנו במצותיו וצננו (ב) [א] (ג) על בעור חמץ. ואם התחיל לבדק בלא ברכה, יברך (ד) כל זמן (ז) [ב] שלא סיים בדיקתו (כל כו.) (ה) ויזהר

באר היטב

(ד) לא ילמוד. והלמוד שער בבהכ"ל מותר, ודוקא מי שלומד בביתו אסור, שאינו מכרח לקום ממקומו, אבל זה ילך בנדאי לביתו, כנה"ג. וכתב מה"א: ויג' דוקא מי שאומר בדר' הלכה בלא פלפול, אבל אסור לעסוק בפלפול אפלו אינו בביתו, דכנה"ג ודאי איכא למגור דלמא ממשכא לה שמעקמא. כתב הפ"ח: מי שלא התפלל ערבית עם הצבור מתפלל בביתו קדם הבדיקה, דאיכא למחש שפא ישר בדיקתו וישפח מלהתפלל, אבל מי שמתפלל לעולם ערבית ביחיד בלילה יבדק תחלה, כיון דיש בו לא ישפח. ומ"א כתב: כיון דאין דין בדיקתו הוא קדם צאת הכוכבים, יבדק ואח"כ יתפלל אחר צ"ה, ואם לא ביד עד אחר צ"ה יתן לאחר לבדק והוא יתפלל, ואי ליכא אחר יעשה כמ"ש הפ"ח, וע' ס"ק א משי". ואותן הרגלים להתפלל ערבית בעשנה יתפללו תחלה בבהכ"ל, דטרח הוא לקבוע אח"כ, מ"א: (ס) שצריך. ואם אמר לחברו שצריך לו הבדיקה מותר, בדלעיל סימן רע"ה ס"ג, שצריך וקנים: (א) על בעור. ואם ברוך לבדק, יצא הספקת האחרונים. ועין ט"ז בסימן קס"ו ס"ק ד. וישל ידיו קדם הבדיקה, והוא רק משום נקיות. והא דאין מברכין שהחמץ על בדיקת החמץ, לפי שהבדיקה היא צורך הרגל סמכין אומן דרגל ונרשיל דחה ששם זה, להיות משש ומעלה חל האסור. וח"י בשם חמיו הגאון ז"ל תרץ דעכ"פ אינו עובר בכל נראה עד הלילה, ועין ט"ז ס"ק ב. ועין ט"ז וכו': (ב) שלא סיים. ואם סיים יברך למחר בשעה ה' קשעוסק בשופה, ט"ז ומ"א. וכו' כתב, דלאחר שסיים הבדיקה בלילה שוב

שערי תשובה

בדיקה ויבדקו לו אחרים. ובס' ח"מ כתב שפכאג נהגין שהאומן מקנה חלקו לשפחו, וגם כנה לענין חמץ יקנה במתנה לשפחו או לאחר ואז יברך האחר ג"כ, משא"כ אם אינו בודק מתנת הקנאה רק דרך שליחות, צ"ע אם יברך:

[א] על בעור. עין בט"ז ויברך אחרים. ועין בלה"ק בשם רדב"ז שצ"ח שפח 'על בעור' נהגין על תחלת עשיית הפעולה ועל סליקתה שהוא הבעור ולא הבעול שהוא מתחבה שבלב, ע"ש: [ב] שלא סיים. עין בהשוכח

משנה ברורה

זמן שלא בשל, ובדאורייתא פוסק, כמו שכתב בסימן רלה: (יא) שצריך להפסיק. אף דהתחיל בהתחיל. וטעמא, (יד) דעקר מצוה להתחלה קבעו חכמים בתחלת הלילה, ועל-כן צריך להפסיק כדי שיתקנה המצוה בתקנתו. (יב) וכן נראה לי עקר. והוא הדין (טו) לשאר מלאכות. ומכל מקום נראה דאין צריך להפסיק אלא בשאינו הזמן (טו) של צאת הכוכבים:

א. א. קדם שיתחיל לבדק. כדי שתהא הבדיקה עובר לצשיתו: (ב) יברך. יש אומרים שטוב (ב) שיטל ידיו קדמם, והוא רק משום נקיות⁽³⁾: (ג) 'על בעור חמץ'. דאף על-גב דאינו מבטור עד למחר, מכל מקום כיון דבדיקה זו (ז) לצורך בעור, הוי מעין הבעור. ואין מברכין 'על בדיקת חמץ', דאין זה סוף מצוה, וגם אין מברכין 'על בטול חמץ', כיון דעקר הבטול תלוי בלב, ואין מברכין על דברים שבלב⁽⁴⁾. אם ברוך 'לבעור, יצא' (אחרונים): (ד) כל זמן שלא סיים בדיקתו. דכל זמן שלא סיים מקרי צדין עובר לצשיתו. ואם כבר סיים הבדיקה לא יברך עכ"פ⁽⁵⁾. אלא יברך למחר בשעת שופה, דהא מברכין 'על בעור חמץ', ואף על-פי שבטלו אתמול בשעת בדיקה, מכל מקום חייב לשפוח מתקנת חכמים: ועוד, דהא אז אמר 'כל חמירא דל חזיתיה', והחמץ שברא לא בשל [ט"ז ומ"א וכו']. (ג) ויש מאחרונים דסבירא להו דלא נהנה הבדיקה כי אם בעת הבדיקה, וילועתם יברך בשעת שופה בלא שם ומלכות. ונראה שהרצאה לסמך וילברך (ד) אין מוחין בידו, דיש לו על מי לסמך: (ה) ויזהר שלא ידבר. ובדיעבד אם שח בדברים שאין צורך הבדיקה, יתור ויברך, דהפסיק בין הבדיקה

סימן רלב, עין שם במשנה ברורה. ועין בבאורי הלכה, דפרות הרבה אינו מותר רק בהחצו-שעה שקנים הבדיקה, אבל משהגיע זמן הבדיקה, גם על-ידי פרות אין נכון לשהות הרבה: (ז) לא ילמוד. גם בזה (א) יש אוסרין אף בחצי שעה שמקנים דלמא אתי לאמשובי הרבה⁽⁶⁾, אם לא שבקש לאחד שיתקינו בשבוא הזמן⁽⁷⁾. ויש מחזירין (ו) לענין למוד מקדם, ורק בהגיע הזמן של צאת הכוכבים אסור. ואף להאוסרין, אינו אסור (ו) אלא בלמוד בביתו, אבל הלומדין שעור הלכה בבית-המדרש אחר התפלה מותר, דהלא זהו מכרח בנדאי לבוא לביתו. ומכל מקום אף זה אינו מותר אלא הלומד בלא פלפול, אבל (ח) בפלפול חיששין בכל גוגי דלמא אתי לאמשובי: (ח) עד שיבדק. וילענין תפלת מעריב, אותן המתפללים מעריב בזמנו בצבור (ט) יתפללו מקדם, דטרח לקבוע אחר-כך, וגם אין לחש כל-כך שישפח לבדק, שהרי תפלה היא דבר קבוע ואין שיה' בו שפא ימשך. והמתפלל בביתו (י) יתן לאחר לבדק והוא יתפלל, דעל-ידיה יקנים שניהם בזמנם; ואי ליכא אחר, יתפלל תחלה; אכן אם הוא רגיל להתפלל לעולם ביחיד יבדק תחלה, דכיון דרגיל ברוך לא חיששין כל-כך שפא ישפח. (יא) דלא יצא יצא קדם דלעולם יתפלל תחלה, דמחר ושאניו תדיר תדיר קודם⁽¹¹⁾: (ט) ואם התחיל ללמוד. והוא הדין (י) שאר מלאכות: (י) מבטור יום. בזמן הקשר, ולכן אין צריך להפסיק, דאפלו בקריאת שמע שהיא דאורייתא, קנמא לן בסימן רלה דאם התחיל בהתחיל אינו מפסיק, עין שם. (יג) ואם התחיל בזמן האסור, לכלי עלמא פוסק, דבדיקת חמץ הוי דאורייתא כל-

שער הציון

(א) כן משמע מסתימת הפסוק אברהם בסעודת קטן ד, וכן כתב הגר"י. ומה שכתבתי אם לא וכו', כן מבאר באחרונים: (1) חזק-יעקב ומגד-האלף ושר-האלף, עין שם: (2) מגן-אברהם בשם ראב"ח, ומשמע דאף בהגיע הזמן מותר. והפרי חדש מפסק עליו, ע"ש. משום לא פלוג, וגם דהא על-כ"ל פנים מתרחק מתחלת הזמן שהוא בתחלת הלילה, וכן נראה מהרמב"ם, וכן מוכח מהש"ו ובית-מאיר, מכל מקום יש להקל בחצי שעה שקדם הזמן: (3) מגן-אברהם ושי"א: (4) מגן-אברהם ושי"א: (5) מגן-אברהם ושי"א: (6) מגן-אברהם ושי"א: (7) מגן-אברהם ושי"א: (8) מגן-אברהם ושי"א: (9) מגן-אברהם ושי"א: (10) מגן-אברהם ושי"א: (11) מגן-אברהם ושי"א: (12) מגן-אברהם ושי"א: (13) מגן-אברהם ושי"א: (14) מגן-אברהם ושי"א: (15) מגן-אברהם ושי"א: (16) מגן-אברהם ושי"א: (17) מגן-אברהם ושי"א: (18) מגן-אברהם ושי"א: (19) מגן-אברהם ושי"א: (20) מגן-אברהם ושי"א: (21) מגן-אברהם ושי"א: (22) מגן-אברהם ושי"א: (23) מגן-אברהם ושי"א: (24) מגן-אברהם ושי"א: (25) מגן-אברהם ושי"א: (26) מגן-אברהם ושי"א: (27) מגן-אברהם ושי"א: (28) מגן-אברהם ושי"א: (29) מגן-אברהם ושי"א: (30) מגן-אברהם ושי"א: (31) מגן-אברהם ושי"א: (32) מגן-אברהם ושי"א: (33) מגן-אברהם ושי"א: (34) מגן-אברהם ושי"א: (35) מגן-אברהם ושי"א: (36) מגן-אברהם ושי"א: (37) מגן-אברהם ושי"א: (38) מגן-אברהם ושי"א: (39) מגן-אברהם ושי"א: (40) מגן-אברהם ושי"א: (41) מגן-אברהם ושי"א: (42) מגן-אברהם ושי"א: (43) מגן-אברהם ושי"א: (44) מגן-אברהם ושי"א: (45) מגן-אברהם ושי"א: (46) מגן-אברהם ושי"א: (47) מגן-אברהם ושי"א: (48) מגן-אברהם ושי"א: (49) מגן-אברהם ושי"א: (50) מגן-אברהם ושי"א: (51) מגן-אברהם ושי"א: (52) מגן-אברהם ושי"א: (53) מגן-אברהם ושי"א: (54) מגן-אברהם ושי"א: (55) מגן-אברהם ושי"א: (56) מגן-אברהם ושי"א: (57) מגן-אברהם ושי"א: (58) מגן-אברהם ושי"א: (59) מגן-אברהם ושי"א: (60) מגן-אברהם ושי"א: (61) מגן-אברהם ושי"א: (62) מגן-אברהם ושי"א: (63) מגן-אברהם ושי"א: (64) מגן-אברהם ושי"א: (65) מגן-אברהם ושי"א: (66) מגן-אברהם ושי"א: (67) מגן-אברהם ושי"א: (68) מגן-אברהם ושי"א: (69) מגן-אברהם ושי"א: (70) מגן-אברהם ושי"א: (71) מגן-אברהם ושי"א: (72) מגן-אברהם ושי"א: (73) מגן-אברהם ושי"א: (74) מגן-אברהם ושי"א: (75) מגן-אברהם ושי"א: (76) מגן-אברהם ושי"א: (77) מגן-אברהם ושי"א: (78) מגן-אברהם ושי"א: (79) מגן-אברהם ושי"א: (80) מגן-אברהם ושי"א: (81) מגן-אברהם ושי"א: (82) מגן-אברהם ושי"א: (83) מגן-אברהם ושי"א: (84) מגן-אברהם ושי"א: (85) מגן-אברהם ושי"א: (86) מגן-אברהם ושי"א: (87) מגן-אברהם ושי"א: (88) מגן-אברהם ושי"א: (89) מגן-אברהם ושי"א: (90) מגן-אברהם ושי"א: (91) מגן-אברהם ושי"א: (92) מגן-אברהם ושי"א: (93) מגן-אברהם ושי"א: (94) מגן-אברהם ושי"א: (95) מגן-אברהם ושי"א: (96) מגן-אברהם ושי"א: (97) מגן-אברהם ושי"א: (98) מגן-אברהם ושי"א: (99) מגן-אברהם ושי"א: (100) מגן-אברהם ושי"א: (101) מגן-אברהם ושי"א: (102) מגן-אברהם ושי"א: (103) מגן-אברהם ושי"א: (104) מגן-אברהם ושי"א: (105) מגן-אברהם ושי"א: (106) מגן-אברהם ושי"א: (107) מגן-אברהם ושי"א: (108) מגן-אברהם ושי"א: (109) מגן-אברהם ושי"א: (110) מגן-אברהם ושי"א: (111) מגן-אברהם ושי"א: (112) מגן-אברהם ושי"א: (113) מגן-אברהם ושי"א: (114) מגן-אברהם ושי"א: (115) מגן-אברהם ושי"א: (116) מגן-אברהם ושי"א: (117) מגן-אברהם ושי"א: (118) מגן-אברהם ושי"א: (119) מגן-אברהם ושי"א: (120) מגן-אברהם ושי"א: (121) מגן-אברהם ושי"א: (122) מגן-אברהם ושי"א: (123) מגן-אברהם ושי"א: (124) מגן-אברהם ושי"א: (125) מגן-אברהם ושי"א: (126) מגן-אברהם ושי"א: (127) מגן-אברהם ושי"א: (128) מגן-אברהם ושי"א: (129) מגן-אברהם ושי"א: (130) מגן-אברהם ושי"א: (131) מגן-אברהם ושי"א: (132) מגן-אברהם ושי"א: (133) מגן-אברהם ושי"א: (134) מגן-אברהם ושי"א: (135) מגן-אברהם ושי"א: (136) מגן-אברהם ושי"א: (137) מגן-אברהם ושי"א: (138) מגן-אברהם ושי"א: (139) מגן-אברהם ושי"א: (140) מגן-אברהם ושי"א: (141) מגן-אברהם ושי"א: (142) מגן-אברהם ושי"א: (143) מגן-אברהם ושי"א: (144) מגן-אברהם ושי"א: (145) מגן-אברהם ושי"א: (146) מגן-אברהם ושי"א: (147) מגן-אברהם ושי"א: (148) מגן-אברהם ושי"א: (149) מגן-אברהם ושי"א: (150) מגן-אברהם ושי"א: (151) מגן-אברהם ושי"א: (152) מגן-אברהם ושי"א: (153) מגן-אברהם ושי"א: (154) מגן-אברהם ושי"א: (155) מגן-אברהם ושי"א: (156) מגן-אברהם ושי"א: (157) מגן-אברהם ושי"א: (158) מגן-אברהם ושי"א: (159) מגן-אברהם ושי"א: (160) מגן-אברהם ושי"א: (161) מגן-אברהם ושי"א: (162) מגן-אברהם ושי"א: (163) מגן-אברהם ושי"א: (164) מגן-אברהם ושי"א: (165) מגן-אברהם ושי"א: (166) מגן-אברהם ושי"א: (167) מגן-אברהם ושי"א: (168) מגן-אברהם ושי"א: (169) מגן-אברהם ושי"א: (170) מגן-אברהם ושי"א: (171) מגן-אברהם ושי"א: (172) מגן-אברהם ושי"א: (173) מגן-אברהם ושי"א: (174) מגן-אברהם ושי"א: (175) מגן-אברהם ושי"א: (176) מגן-אברהם ושי"א: (177) מגן-אברהם ושי"א: (178) מגן-אברהם ושי"א: (179) מגן-אברהם ושי"א: (180) מגן-אברהם ושי"א: (181) מגן-אברהם ושי"א: (182) מגן-אברהם ושי"א: (183) מגן-אברהם ושי"א: (184) מגן-אברהם ושי"א: (185) מגן-אברהם ושי"א: (186) מגן-אברהם ושי"א: (187) מגן-אברהם ושי"א: (188) מגן-אברהם ושי"א: (189) מגן-אברהם ושי"א: (190) מגן-אברהם ושי"א: (191) מגן-אברהם ושי"א: (192) מגן-אברהם ושי"א: (193) מגן-אברהם ושי"א: (194) מגן-אברהם ושי"א: (195) מגן-אברהם ושי"א: (196) מגן-אברהם ושי"א: (197) מגן-אברהם ושי"א: (198) מגן-אברהם ושי"א: (199) מגן-אברהם ושי"א: (200) מגן-אברהם ושי"א: (201) מגן-אברהם ושי"א: (202) מגן-אברהם ושי"א: (203) מגן-אברהם ושי"א: (204) מגן-אברהם ושי"א: (205) מגן-אברהם ושי"א: (206) מגן-אברהם ושי"א: (207) מגן-אברהם ושי"א: (208) מגן-אברהם ושי"א: (209) מגן-אברהם ושי"א: (210) מגן-אברהם ושי"א: (211) מגן-אברהם ושי"א: (212) מגן-אברהם ושי"א: (213) מגן-אברהם ושי"א: (214) מגן-אברהם ושי"א: (215) מגן-אברהם ושי"א: (216) מגן-אברהם ושי"א: (217) מגן-אברהם ושי"א: (218) מגן-אברהם ושי"א: (219) מגן-אברהם ושי"א: (220) מגן-אברהם ושי"א: (221) מגן-אברהם ושי"א: (222) מגן-אברהם ושי"א: (223) מגן-אברהם ושי"א: (224) מגן-אברהם ושי"א: (225) מגן-אברהם ושי"א: (226) מגן-אברהם ושי"א: (227) מגן-אברהם ושי"א: (228) מגן-אברהם ושי"א: (229) מגן-אברהם ושי"א: (230) מגן-אברהם ושי"א: (231) מגן-אברהם ושי"א: (232) מגן-אברהם ושי"א: (233) מגן-אברהם ושי"א: (234) מגן-אברהם ושי"א: (235) מגן-אברהם ושי"א: (236) מגן-אברהם ושי"א: (237) מגן-אברהם ושי"א: (238) מגן-אברהם ושי"א: (239) מגן-אברהם ושי"א: (240) מגן-אברהם ושי"א: (241) מגן-אברהם ושי"א: (242) מגן-אברהם ושי"א: (243) מגן-אברהם ושי"א: (244) מגן-אברהם ושי"א: (245) מגן-אברהם ושי"א: (246) מגן-אברהם ושי"א: (247) מגן-אברהם ושי"א: (248) מגן-אברהם ושי"א: (249) מגן-אברהם ושי"א: (250) מגן-אברהם ושי"א: (251) מגן-אברהם ושי"א: (252) מגן-אברהם ושי"א: (253) מגן-אברהם ושי"א: (254) מגן-אברהם ושי"א: (255) מגן-אברהם ושי"א: (256) מגן-אברהם ושי"א: (257) מגן-אברהם ושי"א: (258) מגן-אברהם ושי"א: (259) מגן-אברהם ושי"א: (260) מגן-אברהם ושי"א: (261) מגן-אברהם ושי"א: (262) מגן-אברהם ושי"א: (263) מגן-אברהם ושי"א: (264) מגן-אברהם ושי"א: (265) מגן-אברהם ושי"א: (266) מגן-אברהם ושי"א: (267) מגן-אברהם ושי"א: (268) מגן-אברהם ושי"א: (269) מגן-אברהם ושי"א: (270) מגן-אברהם ושי"א: (271) מגן-אברהם ושי"א: (272) מגן-אברהם ושי"א: (273) מגן-אברהם ושי"א: (274) מגן-אברהם ושי"א: (275) מגן-אברהם ושי"א: (276) מגן-אברהם ושי"א: (277) מגן-אברהם ושי"א: (278) מגן-אברהם ושי"א: (279) מגן-אברהם ושי"א: (280) מגן-אברהם ושי"א: (281) מגן-אברהם ושי"א: (282) מגן-אברהם ושי"א: (283) מגן-אברהם ושי"א: (284) מגן-אברהם ושי"א: (285) מגן-אברהם ושי"א: (286) מגן-אברהם ושי"א: (287) מגן-אברהם ושי"א: (288) מגן-אברהם ושי"א: (289) מגן-אברהם ושי"א: (290) מגן-אברהם ושי"א: (291) מגן-אברהם ושי"א: (292) מגן-אברהם ושי"א: (293) מגן-אברהם ושי"א: (294) מגן-אברהם ושי"א: (295) מגן-אברהם ושי"א: (296) מגן-אברהם ושי"א: (297) מגן-אברהם ושי"א: (298) מגן-אברהם ושי"א: (299) מגן-אברהם ושי"א: (300) מגן-אברהם ושי"א: (301) מגן-אברהם ושי"א: (302) מגן-אברהם ושי"א: (303) מגן-אברהם ושי"א: (304) מגן-אברהם ושי"א: (305) מגן-אברהם ושי"א: (306) מגן-אברהם ושי"א: (307) מגן-אברהם ושי"א: (308) מגן-אברהם ושי"א: (309) מגן-אברהם ושי"א: (310) מגן-אברהם ושי"א: (311) מגן-אברהם ושי"א: (312) מגן-אברהם ושי"א: (313) מגן-אברהם ושי"א: (314) מגן-אברהם ושי"א: (315) מגן-אברהם ושי"א: (316) מגן-אברהם ושי"א: (317) מגן-אברהם ושי"א: (318) מגן-אברהם ושי"א: (319) מגן-אברהם ושי"א: (320) מגן-אברהם ושי"א: (321) מגן-אברהם ושי"א: (322) מגן-אברהם ושי"א: (323) מגן-אברהם ושי"א: (324) מגן-אברהם ושי"א: (325) מגן-אברהם ושי"א: (326) מגן-אברהם ושי"א: (327) מגן-אברהם ושי"א: (328) מגן-אברהם ושי"א: (329) מגן-אברהם ושי"א: (330) מגן-אברהם ושי"א: (331) מגן-אברהם ושי"א: (332) מגן-אברהם ושי"א: (333) מגן-אברהם ושי"א: (334) מגן-אברהם ושי"א: (335) מגן-אברהם ושי"א: (336) מגן-אברהם ושי"א: (337) מגן-אברהם ושי"א: (338) מגן-אברהם ושי"א: (339) מגן-אברהם ושי"א: (340) מגן-אברהם ושי"א: (341) מגן-אברהם ושי"א: (342) מגן-אברהם ושי"א: (343) מגן-אברהם ושי"א: (344) מגן-אברהם ושי"א: (345) מגן-אברהם ושי"א: (346) מגן-אברהם ושי"א: (347) מגן-אברהם ושי"א: (348) מגן-אברהם ושי"א: (349) מגן-אברהם ושי"א: (350) מגן-אברהם ושי"א: (351) מגן-אברהם ושי"א: (352) מגן-אברהם ושי"א: (353) מגן-אברהם ושי"א: (354) מגן-אברהם ושי"א: (355) מגן-אברהם ושי"א: (356) מגן-אברהם ושי"א: (357) מגן-אברהם ושי"א: (358) מגן-אברהם ושי"א: (359) מגן-אברהם ושי"א: (360) מגן-אברהם ושי"א: (361) מגן-אברהם ושי"א: (362) מגן-אברהם ושי"א: (363) מגן-אברהם ושי"א: (364) מגן-אברהם ושי"א: (365) מגן-אברהם ושי"א: (366) מגן-אברהם ושי"א: (367) מגן-אברהם ושי"א: (368) מגן-אברהם ושי"א: (369) מגן-אברהם ושי"א: (370) מגן-אברהם ושי"א: (371) מגן-אברהם ושי"א: (372) מגן-אברהם ושי"א: (373) מגן-אברהם ושי"א: (374) מגן-אברהם ושי"א: (375) מגן-אברהם ושי"א: (376) מגן-אברהם ושי"א: (377) מגן-אברהם ושי"א: (378) מגן-אברהם ושי"א: (379) מגן-אברהם ושי"א: (380) מגן-אברהם ושי"א: (381) מגן-אברהם ושי"א: (382) מגן-אברהם ושי"א: (383) מגן-אברהם ושי"א: (384) מגן-אברהם ושי"א: (385) מגן-אברהם ושי"א: (386) מגן-אברהם ושי"א: (387) מגן-אברהם ושי"א: (388) מגן-אברהם ושי"א: (389) מגן-אברהם ושי"א: (390) מגן-אברהם ושי"א: (391) מגן-אברהם ושי"א: (392) מגן-אברהם ושי"א: (393) מגן-אברהם ושי"א: (394) מגן-אברהם ושי"א: (395) מגן-אברהם ושי"א: (396) מגן-אברהם ושי"א: (397) מגן-אברהם ושי"א: (398) מגן-אברהם ושי"א: (399) מגן-אברהם ושי"א: (400) מגן-אברהם ושי"א: (401) מגן-אברהם ושי"א: (402) מגן-אברהם ושי"א: (403) מגן-אברהם ושי"א: (404) מגן-אברהם ושי"א: (405) מגן-אברהם ושי"א: (406) מגן-אברהם ושי"א: (407) מגן-אברהם ושי"א: (408) מגן-אברהם ושי"א: (409) מגן-אברהם ושי"א: (410) מגן-אברהם ושי"א: (411) מגן-אברהם ושי"א: (412) מגן-אברהם ושי"א: (413) מגן-אברהם ושי"א: (414) מגן-אברהם ושי"א: (415) מגן-אברהם ושי"א: (416) מגן-אברהם ושי"א: (417) מגן-אברהם ושי"א: (418) מגן-אברהם ושי"א: (419) מגן-אברהם ושי"א: (420) מגן-אברהם ושי"א: (421) מגן-אברהם ושי"א: (422) מגן-אברהם ושי"א: (423) מגן-אברהם ושי"א: (424) מגן-אברהם ושי"א: (425) מגן-אברהם ושי"א: (426) מגן-אברהם ושי"א: (427) מגן-אברהם ושי"א: (428) מגן-אברהם ושי"א: (429) מגן-אברהם ושי"א: (430) מגן-אברהם ושי"א: (431) מגן-אברהם ושי"א: (432) מגן-אברהם ושי"א: (433) מגן-אברהם ושי"א: (434) מגן-אברהם ושי"א: (435) מגן-אברהם ושי"א: (436) מגן-אברהם ושי"א: (437) מגן-אברהם ושי"א: (438) מגן-אברהם ושי"א: (439) מגן-אברהם ושי"א: (440) מגן-אברהם ושי"א: (441) מגן-אברהם ושי"א: (442) מגן-אברהם ושי"א: (443) מגן-אברהם ושי"א: (444) מגן-אברהם ושי"א: (445) מגן-אברהם ושי"א: (446) מגן-אברהם ושי"א: (447) מגן-אברהם ושי"א: (448) מגן-אברהם ושי"א: (449) מגן-אברהם ושי"א: (450) מגן-אברהם ושי"א: (451) מגן-אברהם ושי"א: (452) מגן-אברהם ושי"א: (453) מגן-אברהם ושי"א: (454) מגן-אברהם ושי"א: (455) מגן-אברהם ושי"א: (456) מגן-אברהם ושי"א: (457) מגן-אברהם ושי"א: (458) מגן-אברהם ושי"א: (459) מגן-אברהם ושי"א: (460) מגן-אברהם ושי"א: (461) מגן-אברהם ושי"א: (462) מגן-אברהם ושי"א: (463) מגן-אברהם ושי"א: (464) מגן-אברהם ושי"א: (465) מגן-אברהם ושי"א: (466) מגן-אברהם ושי"א: (467) מגן-אברהם ושי"א: (468) מגן-אברהם ושי"א: (469) מגן-אברהם ושי"א: (470) מגן-אברהם ושי"א: (471) מגן-אברהם ושי"א: (472) מגן-אברהם ושי"א: (473) מגן-אברהם ושי"א: (474) מגן-אברהם ושי"א: (475) מגן-אברהם ושי"א: (476) מגן-אברהם ושי"א: (477) מגן-אברהם ושי"א: (478) מגן-אברהם ושי"א: (479) מגן-אברהם ושי"א: (480) מגן-אברהם ושי"א: (481) מגן-אברהם ושי"א: (482) מגן-אברהם ושי"א: (483) מגן-אברהם ושי"א: (484) מגן-אברהם ושי"א: (485) מגן-אברהם ושי"א: (486) מגן-אברהם ושי"א: (487) מגן-אברהם ושי"א: (488) מגן-אברהם ושי"א: (489) מגן-אברהם ושי"א: (490) מגן-אברהם ושי"א: (491) מגן-אברהם ושי"א: (492) מגן-אברהם ושי"א: (493) מגן-אברהם ושי"א: (494) מגן-אברהם ושי"א: (495) מגן-אברהם ושי"א: (496) מגן-אברהם ושי"א: (497) מגן-אברהם ושי"א: (498) מגן-אברהם ושי"א: (499) מגן-אברהם ושי"א: (500) מגן-אברהם ושי"א: (501) מגן-אברהם ושי"א: (502) מגן-אברהם ושי"א: (503) מגן-אברהם ושי"א: (504) מגן-אברהם ושי"א: (505) מגן-אברהם ושי"א: (506) מגן-אברהם ושי"א: (507) מגן-אברהם ושי"א: (508) מגן-אברהם ושי"א: (509) מגן-אברהם ושי"א: (510) מגן-אברהם ושי"א: (511) מגן-אברהם ושי"א: (512) מגן-אברהם ושי"א: (513) מגן-אברהם ושי"א: (514) מגן-אברהם ושי"א: (515) מגן-אברהם ושי"א: (516) מגן-אברהם ושי"א: (517) מגן-אברהם ושי"א: (518) מגן-אברהם ושי"א: (519) מגן-אברהם ושי"א: (520) מגן-אברהם ושי"א: (521) מגן-אברהם ושי"א: (522) מגן-אברהם ושי"א: (523) מגן-אברהם ושי"א: (524) מגן-אברהם ושי"א: (525) מגן-אברהם ושי"א: (526) מגן-אברהם ושי"א: (527) מגן-אברהם ושי"א: (528) מגן-אברהם ושי"א: (529) מגן-אברהם ושי"א: (530) מגן-אברהם ושי"א: (531) מגן-אברהם ושי"א: (532) מגן-אברהם ושי"א: (533) מגן-אברהם ושי"א: (534) מגן-אברהם ושי"א: (535) מגן-אברהם ושי"א: (536) מגן-אברהם ושי"א: (537) מגן-אברהם ושי"א: (538) מגן-אברהם ושי"א: (539) מגן-אברהם ושי"א: (540) מגן-אברהם ושי"א: (541) מגן-אברהם ושי"א: (542) מגן-אברהם ושי"א: (543) מגן-אברהם ושי"א: (544) מגן-אברהם ושי"א: (545) מגן-אברהם ושי"א: (546) מגן-אברהם ושי"א: (547) מגן-אברהם ושי"א: (548) מגן-אברהם ושי"א: (549) מגן-אברהם ושי"א: (550) מגן-אברהם ושי"א: (551) מגן-אברהם ושי"א: (552) מגן-אברהם ושי"א: (553) מגן-אברהם ושי"א: (554) מגן-אברהם ושי"א: (555) מגן-אברהם ושי"א: (556) מגן-אברהם ושי"א: (557) מגן-אברהם ושי"א: (558) מגן-אברהם ושי"א: (559) מגן-אברהם ושי"א: (560) מגן-אברהם ושי"א: (561) מגן-אברהם ושי"א: (562) מגן-אברהם ושי"א: (563) מגן-אברהם ושי"א: (564) מגן-אברהם ושי"א: (565) מגן-אברהם ושי"א: (566) מגן-אברהם ושי"א: (567) מגן-אברהם ושי"א: (568) מגן-אברהם ושי"א: (569) מגן-אברהם ושי"א: (570) מגן-אברהם ושי"א: (571) מגן-אברהם ושי"א: (572) מגן-אברהם ושי"א: (573) מגן-אברהם ושי"א: (574) מגן-אברהם ושי"א: (575) מגן-אברהם ושי"א: (576) מגן-אברהם ושי"א: (577) מגן-אברהם ושי"א: (578) מגן-אברהם ושי

הלכות פסח סימן תלא תלב

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ז]

דלמא אָתִי לְאַמְשׁוּכִי הִרְבֵּה⁹.

9) אמנם לענין קריאת שמע של ערבית, כתב לעיל (סי' רלה ס"ק יז) שאף על פי שאסור לאכול או לישון חצי שעה קודם זמן קריאת שמע [וכפי שכתב השו"ע שם (ס"ב)], מ"מ מותר ואף מצוה ללמוד באורו זמן.

[משנ"ב שם]

אם לא שִׁבְקֶשׁ לְאַחַד שְׁיִנְכִירָנוּ בְּשִׁבְאוֹ הִזְמִין¹⁰.

10) כלומר, שיבקש מאדם שאינו לומד שיוכירנו, אבל לבקש מאדם אחר שלומד שיוכירנו, כתב השו"ע הרב (סי"א) שאינו מועיל. והוסף (קונטרס אחרון שם), שדבר זה מועיל רק שיוכל לעסוק בדברי תורה באותה שעה, אבל לעסוק בדברי רשות אסור גם אם ביקש מחבירו שיוכירנו. [אמנם, לענין האיסור לאכול בחצי השעה סמוך לזמן קריאת שמע של ערבית, כתב המשגיב לעיל (סי' רלה ס"ק יח) שאם ביקש מאדם אחר שיוכירנו להתפלל, אין איסור להתחיל לאכול גם אם כבר הגיע זמן קריאת שמע].

[משנ"ב ס"ק ח]

דלעולם תִּפְלֹל תְּחִלָּה, דְּתִדִּיר וְשִׂינְאוֹ תִּדִּיר תְּדִיר קוֹדֵם¹¹.

11) ובטעם החולקים כתב השו"ע הרב (סי' וקונטרס אחרון ס"ק א), לפי שזמן קריאת שמע ותפילה הוא כל הלילה, או על כל פנים עד חצות, ואף על פי שמצוה מן המובחר להתפלל ולקרוא ק"ש בתחילת הלילה, מ"מ לא עבר על תקנת חכמים אם אמרם בהמשך הלילה, מה שאין כן בדיקת חמץ שזמנה לכתחילה הוא בתחילת הלילה דוקא, ואם לא בדק בתחילת הלילה עבר על תקנת חז"ל. וראה מה שכתבנו לעיל (סי' א).

סימן תלב

דין ברכת בדיקת חמץ

[משנ"ב ס"ק ב]

יְבָרְךָ¹².

1) ובטעם הדבר שאין מברכים ברכת שהחיינו על בדיקת חמץ [כך נקטו הפוסקים להלכה, ראה טור בשם הרא"ש, ב"ח, ט"ז (ס"ק ב) וברכי יוסף (ס"ק ג)], כתב הרא"ש (פסחים פ"א סי' י) שכיון שמטרת הבדיקה היא לצורך החג, סומכים על ברכת שהחיינו שמברכים בחג עצמו [וכשם שהעושה סוכה לצורך המועד סומך על ברכת שהחיינו שמברך בחג עצמו, כמו שכתב השו"ע לקמן (סי' תרמא ס"א)].

טעם נוסף מובא בטור, לפי שאין המצוה תלויה בזמן מסוים דוקא, שהרי המפרש בים ודיוצא בשיירה ודעתו לחזור קודם פסח או בפסח עצמו, חייב לבדוק אפילו מראש השנה [כפי שכתב השו"ע לקמן (סי' תלו ס"א) ובמשגיב שם (ס"ק ח)].

וטעם נוסף כתב האבודרהם (שער ג - ברכת המצות ומשפטיהם), שאין מברכים שהחיינו אלא בדבר שיש בו שמחה והנאה לגוף, ובבדיקת חמץ יש צער באיבוד החמץ ובשריפתו.

עוד טעם כתב האבודרהם (שם), שאין מברכים אלא על מצוה שעשייתה היא גמר מצותה, והבדיקה אינה גמר המצוה, אלא הביעור הוא גמר המצוה.

טעם נוסף כתב המאירי (פסחים ז, ב), שאין מברכים שהחיינו על מצוה

שאין עיקרה לעצמה אלא להרחקת עבירה, ואף הבדיקה אינה מטרה לעצמה, שאינה נעשית אלא כדי שלא ימצא חמץ בפסח.

[משנ"ב שם]

יֵשׁ אֲמָרִים שְׂטוֹב שְׂטוֹל יָדָיו קִדְּם¹³.

2) ואם גם בני ביתו בודקים עמו, כתב הפמ"ג (א"א בתחילת הסימן) שאף הם יטלו ידיהם, שכן הטעם שנוטלים את הידים אינו מחמת הברכה, אלא משום שהבדיקה באה לטהרת הרגל וראוי לעשותה בנקיט [ראה הערה הבאה], ומשום כך גם בני הבית שבודקים יטלו את ידיהם, אף על פי שאינם מברכים.

ואם נטל את ידיו קודם תפילת ערבית ובודק תיכף אחר התפילה, כתב הערוך השלחן (סי"א) שאינו צריך לטול את ידיו קודם הבדיקה.

והבודק קודם זמן הבדיקה, כגון היוצא מביתו קודם י"ד, דעת הגרש"ז איננו ערעב (הליכות שלמה פסח פ"ה דבר הלכה אות כט) שאינו צריך לטול את ידיו, משום שלא תיקנו לטול אלא כשהבודק מברך על הבדיקה, אבל כשהבודק קודם הזמן שאינו מברך על הבדיקה, אין הוא צריך לטול את ידיו.

[משנ"ב שם]

וְהָיוּ רַק מְשׁוּם נְקִיּוּת¹⁴.

3) וביאר בשו"ת מהרש"ל (סי' פו), שאף על פי שהנטל ידיו לפירות הרי זה מגסי הרוח, כמו שכתב השו"ע לעיל (סי' קנח ס"ה), מ"מ בדיקת חמץ הרי באה מחמת הרגל, לפיכך מצוה חשובה היא וראוי לעשותה בנקיט.

[משנ"ב ס"ק ג]

וְאֵין מְכַרְכֵּין עַל דְּבָרִים שְׂפֵלִיכִם¹⁵.

4) ומה שמברכים על הפרשת תרומה גם כשמפרש על ידי מחשבה, כתב בשו"ת רעק"א (מהדור"ק סי' ל) שהואיל ומטרת הפרשת תרומה היא ליתנה לכהן, אף המפרש על ידי מחשבה הרי זה כעושה דבר שיש בו מעשה, כיון שסופו לבא לידי מעשה, כלומר הנתינה לכהן, אבל בביטול חמץ נעשה הכל במחשבת הלב. ובספר אמרי בינה (דיני שבת סי' ב) כתב לחלק, שבהפרשת תרומה על ידי המחשבה נעשה מעשה, שכן חל על החולין שם תרומה ויצאו מרשותו לרשות הכהנים, אבל בביטול חמץ לא נעשה מעשה, שהרי בלאו הכי החמץ אינו ברשותו, הואיל ואסור הוא בהנאה. באופן דומה תירץ הצמח דוד (גליון שו"ת רעק"א שם) שבביטול חמץ כיון שאינו מדין הפקר אלא שמחשיב את החמץ לעפר, אם כן אין עשיית חלות בחמץ, ומחשבתו אינה נחשבת כמעשה אלא כדברים שבלב [וראה מה שכתב המשגיב לקמן (סי' תלד ס"ק טו) שאמנם ביטול חמץ מטעם הפקר, אך מ"מ אינו עשיית חלות הפקר בחמץ, אלא שכיון שהחמץ אינו ברשותו ורק שהתורה העמידתו ברשותו, ועל ידי שמגלה דעתו שאינו חפץ בחמץ, אינו זוכה בו]. [עוד בנדון זה, ראה שו"ת רעק"א (שם סי' כט) בשם הגר" בנימין וואלף איגר, שו"ת עמודי אור סי' ב אות כח ומעוני ארץ תרומות פ"ב הטי"ז].

[משנ"ב שם]

אִם בִּנְךָ יִלְבָּעַר, יִצְאָה¹⁶.

5) אבל אם בירך 'על בדיקת חמץ', כתב הפמ"ג (א"א ס"ק א) שלא יצא.

[משנ"ב ס"ק ד]

וְאִם בִּנְךָ יִלְבָּעַר לֹא יִכְרֹךְ עֲכָשׁוּ¹⁷.

6) ואפילו 'תוך כדי דיבור' לאחר הבדיקה, כתב בספר חקת הפסח (ס"ק ב, דהובא בקף החיים ס"ק יד) שלא יברך, שמי' אין זה 'עובר לעשייתה'.